II

(Retsakter, hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 13. november 2002

om den franske stats likviditetslån til Bull

(meddelt under nummer K(2002) 4366)

(Kun den franske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(2003/599/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 88, stk. 2, første afsnit,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter at have opfordret de interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger i overensstemmelse med de nævnte artikler ([1]), og

ud fra følgende betragtninger:

I. SAGSFORLØB

(1) Den 20. november 2001 fik Kommissionen ad forskellige kanaler kendskab til, at Frankrig beredte sig på at yde Bull et tilbagebetalingspligtigt lån på 100 mio. EUR. Den sendte straks Frankrig en begæring om nærmere oplysninger, nemlig ved brev nr. D/54828 af 22. november 2001, og en rykkerskrivelse, ved brev D/55337 af 21. december 2001. Ved brev af 19. december informerede den franske økonomiminister Kommissionen om den påtænkte støtte. Pr. fax dateret den 7. januar 2002, registreret den 8. januar 2002 under nummer A/30093, modtog Kommissionen et foreløbigt svar fra de franske myndigheder, hvori disse oplyste, at der var udbetalt et likviditetslån på 100 mio. EUR, og at de ønskede oplysninger ville blive tilsendt Kommissionen så hurtigt som muligt. Da Kommissionen stadig ikke havde modtaget disse oplysninger, sendte den Frankrig en rykkerskrivelse ved brev D/50581 af 11. februar. Den gjorde heri opmærksom på, at der ville blive truffet en beslutning om påbud om at fremlægge oplysninger, i overensstemmelse med artikel 10, stk. 3, i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93 ([2]), hvis Kommissionen ikke havde modtaget oplysninger inden en frist på ti arbejdsdage.

(2) Frankrig svarede pr. fax af 4. marts 2002, registreret den 5. marts 2002 under nr. A/31700, og bad heri om at få svarfristen forlænget med 20 arbejdsdage. Ved brev nr. D/50983 af 7. marts 2002 meddelte Kommissionen Frankrig, at den havde registreret sagen som ikke-anmeldt støtte (NN 23/2002). Den forlængede ved samme brev fristen for indgivelse af de ønskede oplysninger indtil den 18. marts 2002.

(3) Ved fax af 14. marts 2002, registreret den 15. marts 2002 under nummer A/32004, anmeldte Frankrig den pågældende støtte. Ved fax af 20. marts 2002, registreret den 22. marts 2002 under nummer A/32201, sendte de franske myndigheder Kommissionen en note om Bulls reviderede årsregnskab. Ved brev af 20. marts 2002, registreret af Kommissionen den 2. april 2002 under nummer A/32431, sendte de franske myndigheder Kommissionen Bulls årsberetning for 2000.

([1]) EFT C 128 af 30.5.2002, s. 8.

([2]) EFT L 83 af 27.3.1999, s. 1.

(4) Den 9. april 2002 besluttede Kommissionen at indlede proceduren efter traktatens artikel 88, stk. 2, og at pålægge Frankrig at give den bestemte oplysninger om den pågældende foranstaltning. Denne beslutning blev meddelt Frankrig ved brev af 12. april 2002, registreret under nummer SG/2002/229344/D. Offentliggørelsen af brevet i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* ([3]) har ikke givet anledning til reaktioner fra tredjeparter.

(5) Ved brev af 3. maj 2002, registreret samme dato under nummer A/33270, gav Frankrig Kommissionen meddelelse om de fortrolige elementer i beslutningen, der skulle slettes inden offentliggørelsen. Frankrig anmodede, ved brev registreret samme dato under nummer A/33300, om, at fristen for forelæggelse af de oplysninger, der blev anmodet om ved indledningen af proceduren, blev forlænget med en måned. Kommissionen svarede positivt på denne anmodning ved brev af 13. maj 2002, registreret under nummer D/52321. Ved brev af 5. juni 2002, registreret den 6. juni 2002 under nummer A/34118, fremsendte Frankrig sine bemærkninger i forbindelse med indledningen af proceduren og visse oplysninger, der var blevet anmodet om som følge af pålægget om fremlæggelse af oplysninger.

(6) Den 10. juni 2002 fandt der et møde sted mellem Kommissionen og Bulls administrerende direktør. Den 4. juli 2002 sendte Kommissionen, ved anbefalet brev registreret under nummer D/53522, Frankrig en rykkerskrivelse, hvori den anmoder Frankrig om så hurtigt som muligt at forelægge Kommissionen den omstruktureringsplan, der stilles krav om i punkt 23, litra d), i retningslinjerne for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder ([4]) (i det følgende benævnt »retningslinjerne«). Frankrig sendte Kommissionen denne plan ved brev af 17. juli 2002, registreret den 18. juli 2002 under nummer A/35380.

(7) Ved brev af 26. august 2002, registreret under nummer D/54766, stillede Kommissionen en række supplerende spørgsmål til Frankrig, som svarede ved brev af 23. september 2002, registreret den 24. september 2002 under nummer A/36914. Bilagene til brevet ankom ved brev af 2. oktober 2002, registreret samme dag under nummer A/37167.

II. BESKRIVELSE AF MODTAGEREN

1. Kommissionens tidligere beslutninger vedrørende Bull

(8) Bull har allerede været genstand for flere kommissionsbeslutninger. I 1992 besluttede Kommissionen således, at offentlige kapitaltilskud på 4 mia. FRF (609 mio. EUR) indeholdt støtteelementer, men at støtten var forenelig med fællesmarkedet ([5]). I samme beslutning fastslog Kommissionen, at en støtte på 2,68 mia. FRF (408 mio. EUR) til forskning og udvikling ligeledes var forenelig med fællesmarkedet.

(9) I 1993 og 1994 tildelte Frankrig på ny støtte til Bull-gruppen. I den forbindelse besluttede Kommissionen, at støtteelementet i det lån på 2,5 mia. FRF (381 mio. EUR), som Frankrig i februar 1993 tildelte Bull, og det offentlige kapitalindskud på 8,6 mia. FRF (1 311 mio. EUR) i 1993 og 1994 var forenelige med fællesmarkedet ([6]), dog forudsat, at betingelserne i omstruktureringsplanen blev overholdt, at virksomheden blev privatiseret, og at der ikke blev ydet Bull-gruppen yderligere støtte, som var i strid med fællesskabsretten.

2. Modtageren og dennes udvikling siden 1994

(10) Aktionærerne i den franske edb-koncern Bull består af den franske stat, der ejer 16,3 %, og France Télécom, Motorola og NEC, der hver ejer 16,9 %. De øvrige aktionærer er dels institutionelle aktionærer, med 14 %, dels privatpersoner og lønmodtagere, med hver 7 %, og endelig Dai Nippon Printing (DNP) ([7]) med 5 %. Bull er et aktieselskab under fransk ret.

(11) Bull er en international edb-koncern, der har hjemsted i Europa, og som opererer i over 100 lande. Bull-gruppen er især aktiv inden for følgende to områder:

— *Professionelle, sofistikerede edb-servere*

(12) Bull udvikler og tilbyder et program af store professionelle servere baseret på styresystemet GCOS. I tilknytning til dette produktprogram markedsfører Bull servere baseret på IBM-teknologi og servere baseret på NEC-teknologi. Desuden yder Bull sine kunder en vedligeholdelsesservice, der er direkte knyttet til serverne. Hvad dette første område angår, angiver de franske myndigheder, at Bulls andel af det europæiske marked anslås til 3 %. Dens vigtigste konkurrenter på området er IBM (en markedsandel på 46,6 %), Fujitsu (11,75 %) og Sun (11,07 %).

([3]) EFT C 128 af 30.5.2002, s. 8.
([4]) EFT C 288 af 9.10.1999, s. 2.
([5]) EFT C 244 af 23.9.1992, s. 2.
([6]) Kommissionens beslutning 94/1073/EF (EFT L 386 af 31.12.1994, s. 1).
([7]) DNP er en japansk koncern.

— *Specialiserede tjenesteydelser vedrørende software engineering*

(13) Bulls udbud på området software engineering (udvikling og integration af forskellige applikationer, udformning af softwarearkitektur m.m.) er samlet i afdelingen Integris. På dette område er Bulls vigtigste konkurrenter Xerox, Compaq, IBM, Hewlett Packard, Oracle og SAP. Bulls markedsandel i Europa skulle ifølge de franske myndigheder være på 2 %.

(14) I 2001 var fordelingen af Bulls omsætning på de forskellige aktiviteter således:

— systemintegration og informationsstyring: 44 %

— dedikerede servere: 17 %

— standardservere: 20 %

— forskellige tjenesteydelser og produkter vedrørende infrastruktur: 19 %.

(15) Bulls klientel er fordelt på følgende sektorer: den offentlige sektor (40 %), telekommunikationssektoren (20 %), energi- og transportsektoren (8 %), banker og forsikringsselskaber (20 %) og resten fordelt på diverse sektorer.

(16) Bull har siden 1994 gennemført de foranstaltninger, som Kommissionen opfordrede til i sin beslutning 94/1073/EF. Som følge af denne omstrukturering gav Bull igen overskud i 1995, beskæftigede i 1996 21 400 personer i 85 lande og havde en omsætning på 24 mia. FRF. Desuden begyndte Frankrig, i overensstemmelse med henstillingerne fra den af Kommissionen udpegede uafhængige ekspert, at privatisere Bull ved i 1995-1996 at åbne dens kapital for DNP, France Télécom, Motorola og NEC. I 1997 blev selskabet børsnoteret.

(17) I 1999 gav Bull imidlertid igen underskud, hovedsagelig på grund af værdiforringelsen af visse finansielle aktiver. I 2000 var driftsresultatet fortsat negativt. Bull var derfor nødt til at afhænde visse aktiver (jf. tabel 1) og afskedige personale i henhold til en omstruktureringsplan. Ved udgangen af 2001 beskæftigede Bull kun ca. 9 500 personer i hele Europa ([8]).

TABEL 1

Bull: afhændelse af aktiver de seneste to år ([9])

(mio. EUR)

Dato	Aktivitet	Beløb
December 1999	Kapitalandel i Ingenico på 29,7 %	104,4
Februar 2000	Bankautomater	70
Juli 2000	Elektronisk underentreprise	Mellem 50 og 100
Februar 2001	Chipkort (CP8)	341
Februar 2001	Serviceafdelinger i Irland (CARA)	31
Ultimo 2001	Europæiske tjenesteydelser	Diverse finansielle aktiver, bl.a. kapitalandel i Steria (13,4 %)
2002	Ejendommen i Louveciennes	50
2002	Lottomatica	11
2002	SOFOM	5
2002	Salg på markedet af første tranche af Steria-aktierne ([10])	29

(18) Bull tilbagekøbte den 19. december 2001 fra Steria Integris Europes italienske aktiviteter ([11]), mod at Steria til gengæld reducerede gældsovertagelsen med 11 mio. EUR (mod oprindeligt 21 mio. EUR) ([12]).

([8]) Heraf var der 1 026 beskæftigede i Italien, 498 i Det Forenede Kongerige, 316 i Tyskland, 234 i Nederlandene, 441 i Spanien og Portugal og resten (ca. 6 800) i Frankrig.

([9]) Ifølge *Les Echos* den 20. november 2001.

([10]) Denne første aktietranche blev modtaget som betaling for overdragelsen til Steria af Bulls servicevirksomhed i Europa (bortset fra aktiviteterne vedrørende informationsforvaltning i Det Forenede Kongerige) og af dens datterselskaber i Skandinavien og Schweiz.

([11]) Det skal bemærkes, at Bulls servicevirksomhed i Italien giver underskud.

([12]) Se artiklen »Bull vil straks tilbagekøbe sin italienske afdeling fra Steria«, *La Tribune* den 28. december 2001.

(19) Ifølge de oplysninger, som Kommissionen råder over, blev der i november 2000 ([13]) vedtaget en genopretnings- og udviklingsplan for 2001-2003 (den såkaldte »strategiplan«). Den blev iværksat i begyndelsen af 2001. Den gik ud på en strategisk fokusering omkring tjenesteydelser og servere og udlægning af de to områder til datterselskaber. Der skulle desuden ske nedtrapning af investeringerne, afhændelse af ikke-strategiske aktiver, reduktion af omkostningerne og tilpasning af personalestyrken.

(20) I 2001 var Bull ifølge de franske myndigheder ude for modgang på flere fronter: for det første mislykkedes strategiplanen. Et af dennes mål var at afhænde de franske serviceaktiviteter, der var stærkt underskudsgivende. Der var forhandlinger i gang med et konsortium af franske investorer, og der var udsigt til at få Integris godkendt til børsnotering. Børskrisen for teknologiaktier medførte, at denne plan mislykkedes. For det andet medførte den pludselige vending på børsen for teknologiaktier fra marts 2000 en byrde for finansieringen af aktiviteterne vedrørende internetteknologi, hvori Bull havde investeret meget, idet den havde fokuseret sit produktsortiment om begreberne »e-services« og »net-infrastruktur«.

(21) En ny fase i omstruktureringen begyndte i december 2001 med udnævnelsen den 2. december 2001 af en ny bestyrelsesformand, der fik til opgave at analysere Bulls finansielle situation og vurdere dens fremtidsudsigter. På grundlag af denne analyse vedtog Bulls bestyrelse den 14. marts 2002 hovedprincipperne i en genopretningsstrategi i tre etaper. Denne genopretningsstrategi blev forelagt for Kommissionen i juli 2002 (se afsnit V).

(22) Bull har planlagt afhændelse af andre aktiver: salg på markedet af anden tranche Steria-aktier, der blev modtaget som betaling for afhændelsen af servicevirksomhed i Det Forenede Kongerige, inkassering af saldoen af salget af Louveciennes og af transaktionen med Steria. Der er endvidere planer om at afhænde andre anlægsaktiver. Bull påtænker desuden at udlicitere forvaltningen af reservedele og at afslutte pensionsplanen for Bull HN Information Systems Inc.

(23) Af finansrapporten for 2001 fremgår det, at der i 2001 var et underskud på 253 mio. EUR (mod 243 mio. EUR i 2000), at den tegnede aktiekapital udgjorde 340 mio. EUR, og at egenkapitalen var på − 158 mio. EUR (mod 86 mio. EUR i 2000). Det konsoliderede nettounderskud udgjorde − 544 mio. EUR (mod − 292 mio. EUR i 2000).

([13]) Allerede i slutningen af 2000 snakkede Bull om en overdragelse af aktiver, der skulle gøre Bull gældfri.

(24) Hvad angår virksomhedens seneste tal, viser regnskabet for første halvår af 2002 for det første, at der blev nedlagt 2 160 arbejdspladser, heraf 1 240 i Frankrig. Ifølge de franske myndigheder er personalereduktionsplanen fuldt ud blevet finansieret gennem afhændelse af aktiver ([14]). Derudover opereres der i planen af 14. marts 2002 med en reduktion af administrations- og generalomkostningerne. Ifølge de resultater, der blev fremlagt den 25. juli 2002, blev de samlede distributions- og administrationsomkostninger reduceret til 18 % af omsætningen i andet halvår af 2002, mod 25 % i 2001. Af den forelagte rapport fremgår det endvidere, at omsætningen var 780 mio. EUR ([15]), at bruttofortjenesten var 170 mio. EUR, og at nettoresultatet var − 524,2 mio. EUR ([16]). Underskuddet før skat og renter udgjorde 151 mio. EUR. Handelsaktiviteten blev imidlertid opretholdt i første halvår af 2002, og koncernen registrerede ordrer på 713 mio. EUR ([17]).

III. BESKRIVELSE AF STØTTEFORANSTALTNINGERNE

(25) Den franske regering har ydet Bull en støtte på 450 mio. EUR. Beløbet omfatter en første tranche på 100 mio. EUR ydet i slutningen af 2001 (ikke anmeldt) og en anden tranche på 350 mio. EUR ydet i første halvår af 2002. Til støtten var der knyttet en række betingelser, der var anført i anmeldelsen:

— Støtten blev ydet som et lån i form af et tilbagebetalingspligtigt aktionærlån.

— Lånet blev ydet med en årlig rentesats på 5,23 % svarende til den referencesats, som Kommissionen anvendte på tidspunktet for udbetalingen af det første likviditetslån.

— Lånet skulle være tilbagebetalt senest 12 måneder efter den sidste betaling.

— Støtten skulle udbetales over en periode på højst seks måneder.

— Frankrig gav tilsagn om at forelægge Kommissionen en omstruktureringsplan senest den 30. juni 2002.

([14]) De samlede omkostninger i forbindelse med personalereduktionsplanen udgør 210 mio. EUR svarende til det samlede provenu af de afhændelser, der blev gennemført eller besluttet i september 2002.

([15]) Mens det mål, der blev fastsat i marts 2002, var 700 mio. EUR, lå omsætningen et år tidligere på 1,27 mia. EUR.

([16]) Dette underskud skyldes bl.a. henlæggelser til omstrukturering på 225 mio. EUR.

([17]) C. Jay, »Bull har saneret sin balance, men må nu bevise, at det virker«, *La Tribune* den 29. juli 2002.

— Lånebeløbet kunne maksimalt udgøre 450 mio. EUR. Likviditetslånet på 450 mio. EUR blev af de franske myndigheder begrundet med henvisning til likviditetsplanen i tabel 2 ([18]) og til behovet for en margen på 7 mio. EUR, der blev indrømmet, fordi virksomhedens likviditetsbehov kunne komme til at overstige 443 mio. EUR inden juni 2002 ([19]). Det forventede likviditetsbehov for perioden 31. december 2001 til 30. juni 2002 blev af de franske myndigheder præsenteret på følgende måde:

TABEL 2

Likviditetsplan

(mio. EUR)

Disponible likvide midler	Situationen ved periodens begyndelse	Generering af likviditet gennem driften (forbrug af likvide midler)	Forøgelse (reduktion) af de disponible midler	Situationen ved periodens slutning
Januar 2002	103 ([20])	– 84	– 12	7
Februar 2002	7 ([21])	– 43	– 30	– 66
Marts 2002	– 66	– 79	– 116	– 261
April 2002	– 261	– 28	– 42	– 331
Maj 2002	– 331	– 10	– 2	– 343
Juni 2002	– 343	8	– 4	– 339

IV. ÅRSAGERNE TIL, AT DER ER INDLEDT EN PROCEDURE EFTER TRAKTATENS ARTIKEL 88, STK. 2

(26) Årsagerne til, at Kommissionen har indledt proceduren efter traktatens artikel 88, stk. 2, kan inddeles i fem hovedkategorier og er baseret på en undersøgelse af, om støtteforanstaltningerne er forenelige med retningslinjerne.

(27) For det første var Kommissionen i tvivl om, hvorvidt den pågældende støtte kunne siges at være en ekstraordinær foranstaltning, idet støtten ifølge punkt 25 i retningslinjerne alene skal have til formål at opretholde aktiviteten i en begrænset periode, mens virksomhedens fremtid vurderes. I det foreliggende tilfælde så det på daværende tidspunkt ud til, at virksomheden var inde i en langvarig omstruktureringsproces.

(28) For det andet vidste Kommissionen ikke med sikkerhed, præcis på hvilken dato den første tranche på 100 mio. EUR var blevet tildelt. Grunden til, at det er vigtigt nøjagtigt at kunne fastslå denne dato, er, at medlemsstaten, ifølge retningslinjerne, senest seks måneder efter at Kommissionen har givet sin tilladelse, skal forelægge en omstruktureringsplan, en plan for opløsning af virksomheden eller bevis for, at lånet er fuldt ud tilbagebetalt.

(29) For det tredje fremgik støttens varighed ikke klart. Ifølge retningslinjerne må en sådan støtte højst dække en periode på seks måneder. Men ifølge anmeldelsen var der risiko for, at den ydede støtte ville komme til at vare over disse seks måneder.

(30) For det fjerde havde Kommissionen sine tvivl med hensyn til Frankrigs påstand om, at støtten ikke havde nogen spillover-virkning, idet Bull jo har aktiviteter i andre medlemsstater ([22]).

(31) For det femte havde Kommissionen sine tvivl med hensyn til baggrunden for likviditetsbehovene. Da virksomheden allerede havde været under omstrukturering i nogle år, som omtalt i afsnit II, var formålet med støtten måske snarere at finansiere den igangværende omstrukturering. Da Bull allerede havde modtaget støtte til omstrukturering i 1993-1994, ville en ny støtte til omstrukturering have været i modstrid med princippet om »engangsstøtte« (»one time, last time«), der er fastsat i punkt 3.2.3 i retningslinjerne.

V. FRANKRIGS KOMMENTARER

(32) Efter indledningen af proceduren har de franske myndigheder givet følgende oplysninger:

([18]) Likviditetslånet er opdelt i to dele: et første forskud på 100 mio. EUR ydet i slutningen af 2001 og et nyt forskud på 350 mio. EUR ydet 14.3.2002.

([19]) De franske myndigheder anfører, at selvfinansieringsevnen f.eks. kunne blive kraftigere forringet end forudset.

([20]) I dette tal er medregnet de 100 mio. EUR, der blev udbetalt af staten allerede i slutningen af 2001.

([21]) Situationen pr. 31.12.2001, efter statens udbetaling af likviditetslånet.

([22]) Se afsnit II, punkt 2.

(33) Hvad angår støttens karakter af ekstraordinær foranstaltning og den langvarige omstruktureringsproces, som virksomheden befinder sig i, understreger de franske myndigheder, at Bull har befundet sig i en permanent tilpasningsproces som følge af udviklingen på it-markedet, på samme måde som de andre aktører på markedet ([23]). Denne tilpasningsproces har ført til, at Bull har udviklet sine aktiviteter på serviceområdet, der anses for mindre kapitalkrævende. Disse tilpasningsbestræbelser ([24]), der bl.a. afspejles i strategiplanen ultimo 2000-2001, har virksomheden selv finansieret. Udviklingen af serviceområdet kom imidlertid ikke til at forløbe på tilfredsstillende måde på grund af manglende finansiering af visse produkter, hvilket førte til en forværring af virksomhedens situation. De franske myndigheder anfører, at eksterne faktorer som f.eks. den meget vanskelige konjunktur på it-markedet og sammenbruddet i it-virksomhedernes børsværdi fik strategiplanen for Bull til at mislykkes i 2001. De franske myndigheder understreger bl.a., at prisen for overdragelsen af Bulls europæiske aktiviteter flere gange i løbet af perioden maj-november blev revideret i nedadgående retning. Som følge af den mislykkede strategiplan kom virksomheden i vanskeligheder og havde svært ved at skaffe kortfristede kreditter. Derfor bad Bull i slutningen af december 2001 den franske stat om støtte til redning af virksomheden.

(34) Med hensyn til den præcise dato for tildelingen af den første tranche på 100 mio. EUR anfører de franske myndigheder, at tildelingen fandt sted den 31. december 2001. Likviditetslånet blev ydet på grundlag af artikel 24 i ændringsbudgettet for 2001 ([25]). I overensstemmelse med dekretet af 5. december 1870 om bekendtgørelse af love og dekreter fandt denne lov af 28. december først anvendelse den første hverdag efter dens offentliggørelse i Journal Officiel, dvs. den 31. december 2001. De 100 mio. EUR blev udbetalt til Bull den 2. januar 2002.

(35) Hvad angår støttens samlede varighed anfører de franske myndigheder, at der efter tildelingen af den første støttetranche på 100 mio. EUR den 31. december 2001 blev tildelt en anden tranche på 150 mio. EUR den 2. maj 2002 og en tredje tranche på 200 mio. EUR den 17. juni 2002. Frankrig angiver, at støtten er blevet udbetalt inden for en periode på højst seks måneder efter tildelingen af støtten, i overensstemmelse med punkt 3.1 i retningslinjerne.

(36) Hvad angår påstanden om, at redningsstøtten til Bull ikke har haft nogen spillover-virkning, angiver de franske myndigheder, at Bulls markedsandele på service- og server-områderne er meget beskedne ([26]), og at Bull kommer langt efter sine vigtigste konkurrenter. Frankrig slutter heraf, at støttens virkning for handelen mellem medlemsstaterne og påvirkningen af konkurrencen er ubetydelig. Frankrig anfører endvidere, at Bulls forsvinden ville medvirke til en svækkelse af konkurrencen i Europa, idet Bull tilbyder sine kunder en række valgmuligheder, som ellers ikke ville findes. Desuden understreger Frankrig, at Bull er anerkendt som specialist i heterogene og åbne miljøer og således er med til at sikre fri konkurrence.

(37) Hvad angår baggrunden for likviditetsbehovene og den tvivl, som Kommissionen ved procedurens indledning gav udtryk for med hensyn til, om støtten muligvis var blevet anvendt til at finansiere de successive omstruktureringsplaner, har Frankrig forelagt en detaljeret redegørelse for anvendelsen af likviditetslånet på 450 mio. EUR:

— 134 mio. EUR er blevet anvendt til finansiering af driftstab siden den 1. januar 2002. De franske myndigheder understreger, at disse behov formodentlig vil forsvinde i løbet af andet kvartal som følge af reduktionen af administrationsomkostningerne.

— 106 mio. EUR er blevet anvendt til tilbagebetaling af kortfristede kreditter. Ifølge de franske myndigheder stod Bull i den situation, at de fleste af de bankkreditter, som den havde nydt godt af, blev trukket tilbage, uden at virksomheden kunne opnå nye bankkreditter.

— 91 mio. EUR er blevet anvendt til at tilbagebetale et obligationslån.

— 37 mio. EUR er blevet anvendt til at tilbagebetale yen-obligationer, der havde givet anledning til en privat investering. Denne tilbagebetaling skulle finde sted i henhold til de kontraktmæssige bestemmelser, fordi Bulls egenkapital pr. 31. december 2001 var utilstrækkelig.

— 85 mio. EUR er blevet anvendt til dækning af en forventet tilbagebetaling af et af fordringer dækket banklån, som långiveren havde opsagt med kort varsel, selv om han hidtil havde accepteret at forlænge udnyttelsen af lånet fra måned til måned. De franske myndigheder angiver, at virksomheden er nødt til at råde over de nødvendige midler, så den når som helst kan tilbagebetale dette lån.

([23]) Det gælder således også de andre europæiske fabrikanter af edb-servere som f.eks. ICL, Siemens, Nixdorf, Olivetti og Philips, der har måttet standse eller overdrage deres aktiviteter på dette område.

([24]) Det drejer sig om udvikling af aktivitetsporteføljen og om reduktion eller omstilling af personalet.

([25]) Lov nr. 2001-1276 af 28. december 2001 (*Journal officiel de la République française* nr. 302 af 29.12.2001).

([26]) Frankrig angiver, at Bulls andel af det europæiske marked for avancerede servere var på under 3 %, mens markedsandelen for informationstjenester var på under 2 %.

(38) De franske myndigheder konkluderer, at statslånet gjorde det muligt for Bull at fortsætte driften i første halvår af 2002, selv om virksomheden havde et negativt cash-flow på -134 mio. EUR og var forpligtet til med kort frist at tilbagebetale bank- eller obligationslån på 319 mio. EUR.

(39) Hvad angår finansieringen af omstruktureringsomkostningerne angiver Frankrig, at omkostningerne ved omstruktureringsplanen i første halvår af 2002 var på 55 mio. EUR, og at de blev finansieret gennem afhændelsen af aktiver: salg af ejendommen Louveciennes (50 mio. EUR), salg af Lottomatica (11 mio. EUR), salg af SOFOM (5 mio. EUR), salg på markedet af første tranche af Steria-aktier, der blev modtaget som betaling for overdragelsen til Steria af Bulls servicevirksomhed i Europa og af dens datterselskaber i Skandinavien og Schweiz (29 mio. EUR). Salget af disse aktiver satte Bull i stand til at opnå en saldo på 95 mio. EUR, svarende til et overskud på 40 mio. EUR i forhold til de omkostninger, der i første halvår af 2002 var forbundet med personalenedskæringsplanen. Dette overskud vil, sammen med provenuet af det salg af aktiver, som bestyrelsen har besluttet, men som endnu ikke er effektueret ([27]), til et beløb på [...] (*), gøre det muligt at finansiere resten af omstruktureringsplanen.

(40) De franske myndigheder har desuden forelagt en omstruktureringsplan, der kan sammenfattes på følgende måde:

Redningsfase — 1.1.2002-30.6.2002

— Formålet med denne fase er at opnå et driftsresultat i balance.

— Nedskæring af personalet med næsten 1 500 personer, heraf 1 200 i Frankrig.

— Reduktion af generalomkostningerne (fra 25 % i 2001 til 18 % i 2002) ([28]).

— Konsolidering af Bulls positive resultater på området dedikerede servere og vedligeholdelse heraf, afhjælpning af de negative resultater på de andre områder.

— Finansiering af personalenedskæringsplanen ved hjælp af provenuet af Bulls salg af aktiver: salg af grunde og bygninger, salg af Steria-aktier, salg til IBM af aktiviteterne vedrørende forvaltning af reservedele til vedligeholdelse og de hermed forbundne lagre.

Strategi for varig genopretning — 2002-2005

— Formålet med denne fase er at samle koncernens ressourcer for at kunne yde kunderne service vedrørende udvikling af applikationer og informationsforvaltning samt rådgivning vedrørende arkitekturen i edb-systemer og hjælp til gennemførelsen med henblik på optimering af de tilsvarende fysiske infrastrukturer.

— På serverområdet: indskrænkning af udbuddet af servere, koncentration om servere, der anvender de nye Itanium 2-komponenter fremstillet af Intel. Der er især tale om avancerede servere. Bull agter at trække sig ud af arbejdet med at udvikle og markedsføre [...]*.

— På området infrastrukturtjenester er Bulls mål at forøge merværdien af de tilbudte tjenester. Med det formål vil en lille gruppe tjenester blive promoveret under anvendelse af Bulls specifikke produkter på området systemsikkerhed og systemadministration, »open source«-løsninger eller redskaber for et lille antal fremtrædende partnere. Der skal være en vis synergi mellem de forskellige team for at forøge deres produktivitet.

— På området applikationstjenester og sikkerhedsprodukter er Bulls mål at genoprette lønsomheden i aktiviteterne vedrørende systemintegration gennem professionel forvaltning og en progressiv vurdering af kompetencer, idet udgangspunktet skal være de hidtidige erfaringer inden for telekommunikationssektoren, den offentlige sektor og energisektoren. Bull forventer desuden at udvikle sig inden for forsvarssektoren i betragtning af de samarbejdsmuligheder, som udviklingen af nye videnskabelige sektorer åbner. For øjeblikket kan Bull allerede tilbyde konkurrencedygtige tjenester på områderne meddelelsessystemer, forvaltning af opkald døgnet rundt, portaler til mobiltelefoner, fakturering af telefonopkald. Bull agter endvidere i højere grad at udnytte sine redskaber og kompetencer på området sikkerhed i forbindelse med informationssystemer. Disse kompetencer vil blive tilbudt [...]*.

— Udtrykt i tal er Bulls mål for 2005 at have en aktivitet fordelt mellem tjenesteydelser [...]* og et produktudbud, [...]*. Udbuddet skal bestå af dedikerede servere, store åbne servere og sikkerhedsprodukter.

(*) Dele af denne tekst blev udeladt for at skire, at ingen fortrolige oplysninger offentliggøres; de pågældende dele er omgivet af firkantede parenteser og forsynet med en asterisk.

([27]) [...]*

([28]) Bulls budget er udarbejdet på grundlag af generalomkostninger nedsat til ca. 17,5 %, bortset fra omkostningerne til personalenedskæringsplanen.

Kapitaltilførsel til koncernen — 9.2002-30.6.2003

— På grundlag af de ovenfor beskrevne aktiviteter skulle Bulls resultat være i balance allerede i andet halvår af 2002 og udvise overskud fra 2003. Selv om Bull igen bliver overskudsgivende, vil virksomheden formodentlig ikke af egne midler kunne tilbagebetale likviditetslånet på 450 mio. EUR inden den 17. juni 2003.

— Derfor har Bull behov for tilførsel af kapital. Den overvejer at skaffe denne kapital enten ved at henvende sig til en eller flere større private aktionærer, der måtte ønske at deltage i en forøgelse af kapitalen, eller ved at inddrage andre private investorer, der erklærer sig villige til at købe kapitalandele i Bull.

— Denne fase, der går ud på at finde kapital, begynder [...]*, når Bull har godtgjort, at den formår på ny at sikre et driftsresultat i balance.

VI. VURDERING AF STØTTEN

1. Støttens realitet

(41) I traktatens artikel 87, stk. 1, hedder det, at »statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, er uforenelig med fællesmarkedet i det omfang, den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne«.

(42) I det foreliggende tilfælde har den franske stat ydet et aktionærlån på grundlag af artikel 24 i tillægsfinansloven for 2001. Foranstaltningen består i et tilbagebetalingspligtigt likviditetslån ydet af den franske stat, der er aktionær i Bull. Lånet er ydet til en konkret virksomhed, nemlig Bull. Det af den franske stat ydede lån er ikke i overensstemmelse med princippet om den private investor i en markedsøkonomi, dels fordi Bulls øvrige aktionærer ikke har givet udtryk for, at de agter at yde Bull lån, dels fordi Bull, i betragtning af virksomhedens finansielle situation, ikke var i stand til at opnå et sådant lån på lånemarkedet. Den ydede støtte styrker virksomhedens position ved at sætte den i stand til at klare sine normale driftsomkostninger, og fordrejer eller truer således med at fordreje konkurrencen, idet nemlig Bull er en international virksomhed, hvis produkter handles internationalt. Dertil kommer, at Bull har udenlandske konkurrenter som f.eks. IBM, Fujitsu og Sun.

(43) På grundlag af ovenstående kan det konkluderes, at det aktionærlån, som den franske stat har ydet Bull, udgør støtte som omhandlet i traktatens artikel 87, stk. 1.

2. Anmeldelsespligt

(44) I henhold til traktatens artikel 88, stk. 3, skal medlemsstaten anmelde enhver påtænkt indførelse eller ændring af støtteforanstaltninger. Den pågældende medlemsstat kan ikke gennemføre de påtænkte foranstaltninger, før den nævnte fremgangsmåde har ført til endelig beslutning.

(45) I det foreliggende tilfælde må det konstateres, at støtten er blevet tildelt og udbetalt, inden Frankrig formelt havde anmeldt støtten, og dermed inden Kommissionen havde haft mulighed for at udtale sig om, hvorvidt den var forenelig med fællesmarkedet. Støtten blev nemlig tildelt den 31. december 2001 og udbetalt den 2. januar 2002, mens den formelle anmeldelse først var Kommissionen i hænde den 14. marts 2002.

(46) Kommissionen konstaterer, at Frankrig — ved at handle på denne måde — på ulovlig vis har gennemført den pågældende støtte og dermed har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til traktatens artikel 88, stk. 3.

3. Støttens forenelighed med fællesmarkedet

(47) Undtagelserne i traktatens artikel 87, stk. 2, finder ikke anvendelse på den foreliggende støtteforanstaltning, da det hverken er en støtte af social karakter, ydet til enkelte forbrugere, eller en støtte, hvis formål er at råde bod på skader, der er forårsaget af naturkatastrofer, eller som skal kompensere for de økonomiske ulemper som følge af Tysklands deling.

(48) Undtagelserne i traktatens artikel 87, stk. 3, litra a), b) og d), finder heller ikke anvendelse, da formålet med støtten ikke er at kompensere for de økonomiske ulemper i visse regioner eller at fremme virkeliggørelsen af vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse, og heller ikke er at fremme kulturen og bevarelsen af kulturarven.

(49) Tilbage står således at undersøge, om den pågældende støtteforanstaltning kan betragtes som værende omfattet af undtagelsen i traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), altså om den er ydet til fremme af udviklingen af visse erhvervsgrene, og forudsat at den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse.

(50) Det er af hensyn til denne bestemmelse i traktaten, at Kommissionen har vedtaget retningslinjerne, der skal tjene som vejledning ved vurderingen af støtteforanstaltninger, der udgør støtte til redning og støtte til omstrukturering. Og støtte til redning er netop den undtagelse, de franske myndigheder har påberåbt sig.

4. **Vurdering af støtten i lyset af retningslinjerne**

(51) På grundlag af de tal, som de franske myndigheder har forelagt, og som er anført i afsnit II, punkt 2, må Bull betragtes som en virksomhed, der er i vanskeligheder som defineret i retningslinjerne.

(52) I betragtning af sin status som aktieselskab kan Bull, i henhold til punkt 5, litra a), i retningslinjerne, betragtes som værende i vanskeligheder, »når over halvdelen af den tegnede kapital er forsvundet, og over en fjerdedel af denne kapital er gået tabt i løbet af de sidste 12 måneder«. I det foreliggende tilfælde udgjorde tabene i 2001 253 mio. EUR (mod 243 mio. EUR i 2000), og den tegnede kapital udgjorde på dette tidspunkt 340 mio. EUR. Bulls egenkapital udgjorde − 158 mio. EUR (mod 86 mio. EUR i 2000), hvilket var mindre end halvdelen af aktiekapitalen. Desuden forsvandt mere end en fjerdedel af kapitalen i løbet af de seneste 12 måneder.

(53) En analyse af disse tal fører til den konklusion, at Bull ganske rigtigt er at betragte som en virksomhed i vanskeligheder således som omhandlet i retningslinjerne, hvilket også bekræftes af de stadig stigende tabstal og behovet for at afhænde et stort antal aktiver.

(54) En analyse af støtten i lyset af retningslinjerne fører til følgende vurdering:

(55) I overensstemmelse med punkt 23, litra a), i retningslinjerne er der tale om en likviditetsstøtte, for hvilken der gælder en rentesats svarende til den af Kommissionen vedtagne referencesats. I det foreliggende tilfælde udgør satsen 5,23 %, som var referencesatsen på den dato, hvor første tranche af støtten blev tildelt, nemlig den 31. december 2001.

(56) I punkt 23, litra b), i retningslinjerne hedder det, at støtten skal være knyttet til lån, som skal tilbagebetales inden for 12 måneder efter sidste udbetaling af lånet til virksomheden. I det foreliggende tilfælde blev den sidste tranche af støtten tildelt den 17. juni 2002, og tilbagebetalingen skal derfor være gennemført inden den 17. juni 2003. Kommissionen har noteret sig, at Frankrig anfører, at Bull ikke vil være i stand til at tilbagebetale dette beløb over sin egenkapital, og at virksomheden agter at få tilført ny kapital. Kommissionen vil senere verificere overholdelsen af denne betingelse, og den fastholder, at tilbagebetalingen skal foregå så hurtigt som muligt og senest den 17. juni 2003.

(57) Ifølge punkt 23, litra c), i retningslinjerne skal støtten være begrundet i alvorlige sociale vanskeligheder og ikke have alvorlige negative *spillover*-virkninger i andre medlemsstater. Denne betingelse gav anledning til tvivl ved indledningen af proceduren, fordi Bull udøvede aktiviteter i andre medlemsstater. Frankrig har imidlertid forelagt tilstrækkelige oplysninger til, at Kommissionen har kunnet konkludere, at støtten ikke har negative *spillover*-virkninger. Kommissionens tvivl på dette område har således kunnet hæves. Bulls markedsandele er beskedne. Desuden har Bull afhændet de fleste af sine aktiviteter uden for Frankrig, hvilket begrænser støttens negative virkninger på andre medlemsstater.

(58) Ifølge punkt 23, litra d), i retningslinjerne skal Frankrig, senest seks måneder efter godkendelsen af redningsstøtten, tilsende Kommissionen enten en omstruktureringsplan eller en likvidationsplan eller dokumentation for, at lånet er blevet fuldstændig tilbagebetalt, og/eller at garantien er ophævet. Ved indledningen af proceduren gav dette punkt anledning til vanskeligheder, fordi Kommissionen ikke vidste præcis, hvornår den første støttetranche var blevet tildelt. Frankrig har meddelt, at første støttetranche blev tildelt den 31. december 2001. Frankrig skulle derfor forelægge en omstruktureringsplan senest den 30. juni 2002, og den forpligtede sig da også ved anmeldelsen til at gøre dette. Frankrig indsendte, en smule forsinket, denne omstruktureringsplan seks en halv måned efter udbetalingen af den første støtte. Kommissionen beklager, at Frankrig ikke indsendte omstruktureringsplanen i rette tid, men konkluderer, at forelæggelsen af omstruktureringsplanen opfylder de i retningslinjerne anførte forpligtelser.

(59) I punkt 23, litra e), i retningslinjerne hedder det, at støtten skal være begrænset til, hvad der er nødvendigt for at sikre virksomhedens drift. Kommissionen var ved procedurens indledning i tvivl om dette punkt. Da Bull havde været under omstrukturering i flere år, var det muligt, at støtten tjente til finansiering af denne omstrukturering. Bull havde imidlertid modtaget støtte til omstrukturering i 1993-1994. Derfor ville en ny støtte til omstrukturering have været i strid med princippet om »engangsstøtte«, der nævnes i afsnit 3.2.3 i retningslinjerne. Kommissionen mener, at de oplysninger, som Frankrig forelagde i forbindelse med indledningen af proceduren, er tilstrækkelige til, at den kan

konkludere, at likviditetslånet udelukkende er gået til tilbagebetaling af kassekreditter, obligationslån, bankkreditter og finansiering af driftstab. Desuden har Frankrig forelagt oplysninger, der bekræfter, at omkostningerne i forbindelse med omstruktureringen, navnlig afskedigelsesplanen, fuldt ud blev finansieret gennem afhændelse af aktiver (se afsnit V). På den baggrund konkluderer Kommissionen, at støttebeløbet er blevet anvendt på en måde, der er forenelig med punkt 23, litra e), i retningslinjerne, idet støtten har været begrænset til, hvad der er nødvendigt for at sikre virksomhedens drift i de seks måneder, hvor der blev ydet redningsstøtte.

(60) Kommissionen understreger imidlertid, at Frankrig nøje skal overholde princippet om »engangsstøtte« og ikke tildele Bull omstruktureringsstøtte inden den 31. december 2004. Enhver kapitaltilførsel til Bull skal således ske efter den private investors princip.

(61) I punkt 24 i retningslinjerne hedder det, at redningsstøtten dækker en periode på højst seks måneder. Situationen for så vidt angår dette krav var ikke klar ved indledningen af proceduren, da Kommissionen ikke havde kendskab til, hvornår første støttetranche blev udbetalt, eller støttens samlede varighed. Ud fra de yderligere oplysninger, som Frankrig har forelagt, kan det konkluderes, at den tildelte støtte overholder dette krav, da første støttetranche blev tildelt den 31. december 2001 ([29]) og den sidste tranche den 17. juni 2002, hvilket er en periode på under seks måneder. Kommissionens tvivl angående dette punkt har således kunnet hæves.

(62) I henhold til punkt 25 i retningslinjerne skal redningsstøtte være en ekstraordinær foranstaltning, der sigter på at opretholde aktiviteten i en begrænset periode, mens virksomhedens fremtid vurderes. Set på baggrund af dette krav gav situationen, ved procedurens indledning, anledning til en række spørgsmål, fordi virksomheden var inde i en langvarig omstruktureringsproces, og fordi likviditetslånet derfor kunne tjene til dækning af omstruktureringsomkostningerne. Det fremgår af oplysninger, som Frankrig har forelagt, at redningsstøtten har gjort det muligt for virksomheden at gøre status og at udarbejde en genopretningsstrategi, der blev iværksat fra begyndelsen af 2002. Desuden har Frankrig forelagt bevis for, at likviditetslånet blev anvendt til forbedring af likviditeten, mens omstruktureringsomkostningerne blev finansieret gennem salg af aktiver. Kommissionens tvivl har således kunnet hæves.

([29]) Se afsnit V.

(63) Kommissionen understreger imidlertid, at der ikke senere kan ydes redningsstøtte, da denne form for støtte har karakter af ekstraordinær foranstaltning.

VII. **KONKLUSION**

(64) Det likviditetslån, som Frankrig har ydet Bull, udgør en støtte i henhold til traktatens artikel 87, stk. 1.

(65) Den støtte, som Frankrig har ydet i strid med sine forpligtelser som fastsat i traktatens artikel 87, stk. 2, udgør en ulovlig støtte.

(66) Den undtagelse, der er omhandlet i traktatens artikel 87, stk. 3, finder anvendelse, forudsat at likviditetslånet opfylder kriterierne i retningslinjerne. Kommissionen har derfor vurderet støtten på baggrund af disse retningslinjer.

(67) På baggrund af de oplysninger, som Frankrig har forelagt, konkluderer Kommissionen, at likviditetslånet er ydet til en virksomhed i vanskeligheder, at den består af en likviditetsstøtte underlagt Kommissionens referencesats, at den er knyttet til en kredit, hvis tilbagebetalingstid efter den sidste udbetaling af støtte ikke overstiger 12 måneder, og at støtten ikke har nogen negativ *spillover*-virkning i de andre medlemsstater.

(68) Kommissionen er imidlertid nødt til at sikre sig, at tilbagebetalingen finder sted senest 12 måneder efter udbetalingen af den sidste støttetranche, dvs. den 17. juni 2003. Derfor skal Frankrig forelægge Kommissionen bevis for, at Bull fuldt ud har tilbagebetalt likviditetslånet med påløbne renter hurtigst muligt og senest den 17. juni 2003.

(69) Kommissionen må desuden sikre sig, at redningsstøtten udgør en ekstraordinær foranstaltning. Frankrig vil derfor ikke i fremtiden kunne yde Bull redningsstøtte.

(70) For at sikre overholdelsen af princippet om »engangsstøtte« anfører Kommissionen, at Frankrig ikke vil kunne yde Bull nogen form for omstruktureringsstøtte i en periode af ti år regnet fra udbetalingen af den sidste omstruktureringsstøtte, dvs. indtil den 31. december 2004 —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Den støtte, som Frankrig har ydet selskabet Bull i form af et likviditetslån på 450 millioner EUR, er forenelig med fællesmarkedet på de betingelser, der er angivet i artikel 2.

Artikel 2

Frankrig skal snarest muligt og senest den 17. juni 2003 forelægge bevis for, at Bull har tilbagebetalt likviditetslånet på 450 millioner EUR med påløbne renter.

Artikel 3

Frankrig underretter senest to måneder efter meddelelsen af denne beslutning Kommissionen om, hvilke foranstaltninger der er truffet for at efterkomme beslutningen.

Artikel 4

Denne beslutning er rettet til Den Franske Republik.

Udfærdiget i Bruxelles, den 13. november 2002.

På Kommissionens vegne

Mario MONTI

Medlem af Kommissionen